

esse dicuntur. Haec tunc iusto praelio nihil adachwest,
sed fuerunt saltem voluntates quaedam, quales inter feni-
sinarum aridem milites Christianos et Turcos
velut militaris exercitus, ergo frequenter fieri solent.
Inter ea autem non feriantur fidei dominatores. Quin
potius quod tempore pacis obtinere nonnam poterant
exemplo Deflatores, qui turbato flumine pisces capere
solebat, mox te republica in effectum se perdaturos sperat.
Et ipsa enim die, qua haec scribebam habebatur in eni-
tate superuasi quidam sic enim appellare solent congre-
gationem aliquam Politicorum et Ecclesiasticorum viris
non aliquando denarium numerum non excedentem
quorum aliqui nelectionem quidem norunt, et tamen
de gravissimis controversiis iudices esse debent, ex quibus
liberis civitatibus superioris Ungariae Caspovia, Cant,
Shovia, Zueria, Buzika et (olim) in qua synodo delibem-
bitur, ut rationes quibus quidam in quieti et turbulenti-
homines in faustum illud discordia concordia iniqua de-
his istis ostendere conantur, ad mittendum sint nec-
re! Quis fatargit exitu, sed Deus norit. Hoc certum est
adversarios: quorum plerique, duerunt, qui hoc unum
se agere haud obsecrare ostendunt, in plures sua gentis et
mentis in nostras Ecclesias et scholas subintrare poss-
sint, cur in hac etiam regione plane papalem tyrannidem
obtinant: suffragiorum numero superiores esse. Sed ha-
men interea speramus Deum sua causa non defuturum
esse: cum et vos Ecclesias nostras, quod vos facere non du-
bitis, precibus vestris commendare pergent, et vos vicis-
sim vos universos et singulos cum plurima salute, et in-
primis laudatissimi vestrum Magistratum in soliti-
quibus nostris commendamus. Bene vale. et cum recte pote-
ris responde traditis literis Dno Trobelio humori, qui nos
vobis rationes salvi certas ac satis, quibus et huc veritas possint.
et civitate Reimark 25 Septemb. Anno 1593.

Tuus omni officio et studio.
Sebast. Dmberg.

Reverendo & doctissimo viro Dno: Bartho-
lomeo Hexemero, Ecclesiastice Hornbachii,
ano, amico et fratri in Christo hono-
rando. Salutem.

Reverende Vir ac frater, per apud te quoque com muni

242

exordia uti à purgatione, quod etiam non respondet.
Datis autem occupationibus veniam, maxime cum argu-
mentum non videtur in tale, quod nullam enu-
ciationem desideraret. Quidni enim ipse tu pro
solitissimo iudicio tuo facile dissolvere et illam contra
dictum non eundem, quo scripsisti, receptam sufficere non ha-
bet efficacia distinctio eandem à P. Piscatore construi-
gi? Ego nec contentiosus esse volo in ea defendenda, nec
in rejicienda fastidiosus. Non nego tamen, me iis po-
tius accedere, qui probant, quam qui improbant. Quia
omnes sententia mea explicari possunt. Extant hae in-
mensae orationis de morte Christi, ad eandem secundam
partem, explicat. Catechismi. Una est, ut popularis, hoc pro-
ferim tempore, Scriptura dictum in speciem repugna-
tia, de universalis et particulari redemptione conciliantur
efficaciam sua etiam conciliari possunt, si minimum, unive-
salem sententiam ad omnes credentes restringentur, quod
et ipse passim libenter facio, tamen propter con-
fusus a distinctione minime abhorreo, quia mihi
incommodi habet et populares calumnias, quasi Christus
pro omnibus esse mortuum, simpliciter negemus, huius
refellit. Altera quod etiam infideles et apostati
per Christum dicantur redempti in Scriptura, quo-
cum de efficacia intelligi non possit, ad sufficientiam
Christi commode refertur. Adde his verbum
quod medicina peccati seu culpa Christi morte prepa-
rata, aliquo modo universalis omnino futenda est,
sicut culpa ipsa universalis est, a qua quomodo gratia
par erit, imò quomodo superabundabit peccato? Et
quidem, quod sufficientia Christi pro omnibus etiam
reprobis citra blasphemiam negari non potest. Vel
enim insufficientis pro omnibus, vel sufficientis Christus
Christi dicendum est, si hoc, male negatur distinctio.
Si illud, habent quod de defectu medicina et gratia
querantur pereuntes. Adde denique auctoritates plu-
rimas patrum Orthodoxorum, scholasticorum et
praepetorum meorum, quibus distinctionem eam
minime displicuisse video. Neg, Calving & Beza eam
simpliciter improbant Ursino Praepetori meo
ut scis, minime ferdiis. At tu inquit, Piscator inquit

esse, et contradictionem implicare scribit. Apparet
autem eam esse conciliandis scripturis et contraven-
iens presentibus, neque quicquam, vult, ego idem esse
debe posse existimo: Contradictionem vero nullam
video: Pro: inquis ex Proatore, non finem et scopum
Christi sese offerentis, et ex consequenti etiam effectum,
dicere videtur, Christum mortuum pro omnibus, et dicere
Christum efficaciam mortuum pro omnibus, illud itaque
dicere, et hoc negare, est idem dicere et negare;
videtur enim contradictionis verum in sola particula
Pro, statuere, sed facile hoc negari videtur. Primum ne-
gari potest, quod Pro tantum vult finem et scopum
sese offerentis. Potest enim non deus respectum habere
ad ipsam victimam in se consideratam, sed est peccati
et mortis medicina à Christo preparata, quodammodo tam-
dem in ea preparanda scopum Christi faceret. Ut cum quaeritur,
An mors seu meritum mortis Christi pro omnibus
sit satis, h. e. an omnium hominum peccatis delendis
amplitudine sua sufficiat, si omnes credant, quod ne-
propterea blasphemiam opinor, negabit. Hoc igitur sensu
cadet contradictio, habet vero distinctio. Deinde con-
cesso, quod ille de significatione particulae Pro, sumit,
nonnullum tamen statit contradictio. Finis enim et scopus
Christi sese offerentis esse prociue fuit, tamen non,
solum fuit, ut in electis effectum mortis sue consequeret,
sed etiam, ut victima sua perfectissima dignitas et
sufficiens pro omnibus delendis peccatis, imò pro
omni mundo, si modo omnes crederent, constata fore
videlicet in medicina defectu, vel in medici imbecillitate
aut invidentia, sed in sola perentia contamina-
cia et ingratitude mortis in ipsa haretet. Non enim
Pro ex consequenti singulatur notabit, nec rursus sta-
bit contradictio, habet vero distinctio, etiam de huius-
modi Christi sese offerentis respectu; utrumque enim vult,
ut Christus, et sufficiens Pro omnibus delendis peccatis, ne, quod
jam dixi, materiam querent de ejus vel de multitudine, vel
invidentia, quam Huberger nostris fanatici pastores ex-
probrat: infideles habent, et Pro beneficia solis
credentibus applicare et conferre, quod aliis verbis di-
cit, Christum mortuum esse et meritum habere, quod
sufficiens Pro omnibus, quod efficaciam pro
credentibus solis sive electis.
Ista, mi frater, ad tollendam contradictionem non contenti,
oris vel nodum anserim querentibus, sufficere posse
videntur, mihi recte sufficiunt, et candoris est, a nulloque
vel non omnino invidentia dicta à pluribus, non simpli-
citer fastidire, sed coniuncte accipere. Est consensu

in re ipsa, sed speciem dissensionis queritur in sermone
causa, quia nonnullis tamen dicitur Anacoretes nimirum
placere videtur. Quasi vero sit utile ac necesse, o
mnes Evangelii sententias tantum à priori intueri
et ad respectum arcanae voluntatis Dei revocari
Ego de beneficiis mortis Christi et de tota Evangelii
voce satius et utilius à posteriore in Ecclesia
differi iudico. Ad desino, ac filium Dei oro, ut
omnes eadem sentiamus et loquamur in vobis
Amen. cetera ex notis Scala fusius cognoscite
Heidelb. Cal. Martij 1593.

243)

Car. Davidi Sares. J. Sturmio S.
Cum nuper ad Ambrosium redirem, doctissime
logorum, et quæ, ille, de dignitate sacerdotali
psit, relegerem, venit mihi in mentem ordinati
onis, quam vos Lenatores Ecclesiastici, summi
Ecclesiarum nostrarum presbyterium in confu
mandis Pastoribus adhibetis: cuius symbolum, in
rectum memini, solam usurpatæ dextra stipen
tationem, fidei tesseram, quam futuri Pastor
et Deus et Ecclesia, dat. Verum tamen, vellem
symbolum cooperationis aliud et augustius et
magis necessarium à vobis non omitti, sanctam
illam manuum impositionem, ab antiquitate,
usu, atque exemplis venerabilem. Nam cum in
ista Ministrorum confirmatione, mutua inter
Deum et Pastores stipulatio sanciat, censesequi
dem, ex parte Dei, cuius vos vicem geritis, cere
moniam Ordinis istam minime preternitte
dam, quam Spiritus S. manuum impositionem
vocat. Eue tibi hujus sententiae mea et exem
pla et usum. Divinus Moses, Josue huius diei
hunc manus imposuit. Dominus noster à vulgo
rogatus manus suas sanctas puerulis ad benedicens
imposuit